

מפגשי עֵבֶר וְעִרְב. מצב המחקר של קשרי הערבית וספרותה עם הספרות העברית בימי הביניים. יהושע בלאו ויוסף יהלום. ירושלים, מאגנס, תשפ"ב. 73+27 עמ'. (02-6586659)

שניים מוותיקי ובכירי חוקרי הספרות העברית-ערבית של ימי הביניים, פרופ' יהושע בלאו ז"ל שנפטר שבע-ימים בשנה שעברה ויבל"א פרופ' יוסף יהלום, הראשון המומחה מספר אחד בחקר הלשון הערבית-יהודית של תקופת הראשונים והשני מבכירי חוקרי הפיוט בימינו, חברו יחד כדי להעריך את ההשפעה ההדדית של הלשונות שבהן השתמשו היהודים בארצות דוברות הערבית בימי הביניים, כאשר ה'שחקנים' העיקריים הם העברית, הארמית, הערבית, והשפה הערבית-יהודית שבה נכתבו חיבורי הלכה חשובים ביותר בתקופה הזו - אך לא פיוטים. עובדה היא שהתפילה קלטה תוספות ארמיות דורות אחרי שהארמית כבר לא הייתה שפה יהודית חיה, בעוד שהערבית, גם בלבושה היהודי, כמעט שלא נכנסה לבית הכנסת. המחברים יורדים לרזולוציה מדוקדקת של הרבדים השונים של השפה הערבית (שכידוע מחולקת גם היום בין ערבית מדוברת לערבית ספרותית, ששונות באופן משמעותי זו מזו) וההשפעה שלהם על השירה והפיוט והתרבות היהודית בכלל בתקופה ההיא. בסך הכל כשלושים עמודים בחוברת עוסקים בנושא עצמו בתריסר פרקים מתומצתים, ומתארים את השפות היהודיות בימי הביניים, את הארמית היהודית והדרך ממנה אל הערבית היהודית, את ההשפעה של השירה הערבית על השירה העברית וסוגי המשקל השונים, את הקשר שבין הריבוד החברתי-תרבותי בתוך העם היהודי לבין דרך השימוש בשפה ובשירה לענייני קודש ולענייני חול, ועוד; בעשרים עמודים נוספים מובאים טקסטים בערבית-יהודית באותיות עבריות שנמצאו כשהם מנוקדים, תופעה נדירה יחסית, עם ניתוח התופעה הזו; ובהמשך נמצאים מפתחות מפורטים ותרגום אנגלי של עיקרי הדברים בספר. זהו סיכום עכשווי של המחקר בתחום הספציפי הזה ע"י שניים מגדולי חוקרי, ויש בו תועלת לדורות לעוסקים בתחום.